

Warsztaty historycznojęzykowe - course description

General information	
Course name	Warsztaty historycznojęzykowe
Course ID	09.3-WH-FiPID-JWD-2/6-L-S14_genCMERO
Faculty	Faculty of Humanities
Field of study	Polish Philology
Education profile	academic
Level of studies	Second-cycle studies leading to MS degree
Beginning semester	winter term 2022/2023

Course information	
Semester	1
ECTS credits to win	2
Course type	obligatory
Teaching language	polish
Author of syllabus	- dr hab. Magdalena Hawrysz, prof. UZ - dr Magdalena Jurewicz-Nowak

Classes forms					
The class form	Hours per semester (full-time)	Hours per week (full-time)	Hours per semester (part-time)	Hours per week (part-time)	Form of assignment
Laboratory	30	2	-	-	Credit with grade

Aim of the course

Wiedza: Pogłębienie wiedzy studenta w zakresie dawnej polszczyzny: jej odmian socjolektalnych, kształtowania się i przemian odmian stylowych, przekształceń gatunków mowy, zmienności znaczeń i nacechowania wyrazów.

Umiejętności: Kształcenie umiejętności czytania i analizowania tekstów dawnych z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, w tym narzędzi cyfrowych i metod językoznawstwa diachronicznego w wersji tradycyjnej i nowatorskiej.

Kompetencje społeczne: Pogłębianie umiejętności dyskusji w celu lepszego zrozumienia poruszonych problemów oraz zdolności do autonomicznego i odpowiedzialnego wykonywania powierzonych zadań.

Prerequisites

Podstawowa wiedza o gramatyce i historii literatury polskiej oraz ogólna wiedza z zakresu historii Polski.

Scope

1. Metody badań językoznawstwa historycznego – tradycja i nowatorstwo.
2. Interdyscyplinarność w diachronii.
3. Historyczne słowniki i gramatyki języka polskiego.
4. Narzędzia cyfrowe w badaniach historycznojęzykowych.
5. Dzieje odmian języka polskiego (socjolekty, idiolekty, odmiany specjalistyczne).
6. Kształtowanie się i przekształcenia wybranych gatunków mowy.
7. Wartości i wartościowanie w języku – tradycja i zmiana.
8. Diachronia dla synchronii.

Teaching methods

Pogadanka, dyskusja problemowa, prezentacja, praca z tekstem, praca z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

Learning outcomes and methods of their verification

Outcome description	Outcome symbols	Methods of verification	The class form
student ma pogłębioną wiedzę o odmianach funkcjonalnych dawnej polszczyzny oraz historycznej zmienności znaczeń jednostek języka, ich nacechowania emocjonalnego, identyfikuje przyczyny tych zjawisk	• KEP2_W21	• a written assignment • activity during the classes • dyskusja	• Laboratory
student umie dokonać analizy diachronicznej tekstów zróżnicowanych stylistycznie i gatunkowo z wykorzystaniem tradycyjnych i nowoczesnych metod językoznawstwa historycznego	• KEP2_U13	• a written assignment • activity during the classes • dyskusja	• Laboratory

Outcome description	Outcome symbols	Methods of verification	The class form
student potrafi dokonać analizy jednostek językowych i tekstów pod kątem zmienności znaczeń i nacechowania stylistycznego z wykorzystaniem leksykonów tradycyjnych i narzędzi cyfrowych	KEP2_U02	- a written assignment - activity during the classes - dyskusja	Laboratory
student ma świadomość znaczenia dziedzictwa językowego dla rozumienia współczesnych zjawisk kulturowo-społecznych	KEP2_K11	- activity during the classes - dyskusja	Laboratory

Assignment conditions

Obecność na zajęciach, ocena uzyskana w wyniku indywidualnej aktywności studenta w trakcie zajęć weryfikowana na podstawie wykonywanych zadań oraz dyskusji, ocena uzyskana na podstawie pracy pisemnej.

Recommended reading

Boryś W., *Lekcje wybranych wyrazów staropolskich i ich interpretacje etymologiczne*, Studia historycznojęzykowe I, pod red. M. Kucały i Z. Krążyńskiej, Kraków 1994 (całość: <https://rcin.org.pl/dlibra/show-content/publication/edition/3163?id=3163>).

Gatunki mowy i ich ewolucja, t. 1-5, Katowice 2000-2015 (wybrane studia).

Hawrysz M., *Zmienność znaczenia wyrazów jako świadectwo systemu wartości*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN” XXIII, Wrocław 1997, s. 95 - 112.

Historia języka w XXI wieku. Stan i perspektywy, pod red. M. Siuciak, M. Pastuch, Katowice 2018 (wybrane studia, zwłaszcza: B. Walczak, M. Pastuch, M. Siuciak, M. Wojtak, J. Przyklenk, J. Kamper-Warejko, A. Piel, H. Pelcowa, D. Ostaszewska).

Piel A., *Pozorna tożsamość. Polskie tradycjonalizmy z semantycznym archaizmem*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Katowice 2016.

Skubalanka T., *Historyczna stylistyka języka polskiego*, Wrocław 1984.

Źródła internetowe

Dawne ortografie, gramatyki i podręczniki języka polskiego. Internetowe kompendium edukacyjne (<https://gramatyki.uw.edu.pl/>).

Słowniki dawne i współczesne. Internetowy przewodnik edukacyjny (<http://www.leksykografia.uw.edu.pl/>).

Teksty źródłowe

Borawski S., Furdal A., *Wybór tekstów do historii języka polskiego*, Warszawa 2003.

„Cały świat nie pomieściłby ksiąg.” Staropolskie opowieści i przekazy apokryficzne, wyd. M. Adamczyk, W. R. Rzepka, W. Wydra, Warszawa 2008.

Staropolskie przepisy kulinarne. Receptury rozproszone z XVI-XVIII w. Źródła rękopiśmienne, wyd. i oprac. J. Dumanowski, D. Dias-Lewandowska, M. Sikorska, Warszawa 2017.

Wybór tekstów z dziejów języka polskiego. t. 1. *Do połowy XIX w.*, t. 2. *Od połowy XIX w.*, pod red. M. Cybulskiego, Łódź 2015.

Wydra W., Rzepka W. R., *Chrestomatia staropolska. Teksty do r. 1543*, Wrocław 1984.

Korpus tekstów staropolskich IJP PAN (<https://ijp.pan.pl/publikacje-i-materialy/zasoby/korpus-tekstow-staropolskich/>).

Further reading

Jankowiak L.A., *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza*, t., 1,2, Warszawa 2005.

Dąbrówka A., *Średniowiecze. Korzenie*, Warszawa 2007 (wybrane studia)

Kwaśnicka-Janowicz A., *Staropolska terminologia bartnicza (na tle porównawczym)*, Kraków 2018.

Kwilecka Irena, *Studia nad staropolskimi przekładami Biblii*, Poznań 2003.

Legomska J., *PAŃSTWO, NARÓD, OJCZYŻNA w dawnej polszczyźnie. Leksykalno-semantyczny opis pojęć*, Katowice 2010.

Młynarczyk E., *Polskie słownictwo handlowe XVI i XVII wieku (na materiale krakowskich ksiąg miejskich i lustracji królewskiej)*, Kraków 2010.

Sieradzka-Baziur B., *Jana Kochanowskiego renesansowy świat uczuć. Analiza językoznawcza*, Kraków 2002.

Wanicowa Z., *Z warsztatu badawczego leksykografa – historyka*, „Język Polski”, 2009, z. 4-5, s. 255-262.

Wąsińska K., *Słownictwo mentalne w historii polszczyzny: studium słowotwórczo-leksykalne*, Katowice 2015.

Ostaszewska D., *Postać w literaturze. Wizerunek staropolski*, Katowice 2001.

Notes

